2 LEI EXEMPLARUL

Ogoarele

Piatra-N. 3 Aprilie 1931
ANUL IV No. 97
APARE SAPTAMANAL
Sub Direcţiunea unui Comitet
Abonament anual: 120 lei la sate, 150 „ „ oraşe, 200 „ instituţii
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
TIP. „LUMINA" PIATRA-N.

Floriile

Sărbătoare bisericească, prilej de veselie şcolărească, soroc de zile mai luminoase şi vreme primăvăratecă în sânul naturii. Învierea lui Lazăr din Betania, mort de patru zile şi intrat în descompunere, ridicase tot poporul iudeu de prin împrejurime, ca să însă întru întîmpinarea Făcătorului de minuni nemaiauzite, la intrarea Sa în oraşul sfinţelor aşezăminte şi al duioaselor amintiri.

Regele David, făcuse din Ierusalim capitala regatului său, Regele regilor, împăratul tuturor semeţiilor pământului ca şi al puterilor cereşti, intră din nou în acest oraş, ca să-i dea strălucirea neperitoare dealungul atâtor veacuri, cât va exista planeta noastră.

Vesmintele aşternute pe cale, ramurile de finic în mâini, uralele nesfârşite ale mulţimei, extaziate de minunile şi învăţăturile blândului Mântuitor, sunt dovezile cele mai evidente ale dragostei şi recunoştinţii norodului.

Răutatea şi invidia nu îngăduie manifestaţiile spontane de recunoştinţă Clocotind în întunerec îşi jură cruntă răsbunare, care nu va întârzia să vină, atunci ca şi acum, ca şi în toate timpurile.

O lume nouă, măruntă şi împestriţată, naivă şi nevinovată ia parte cu tot sufletul la această bucurie, deşi din alte motive: lumea şcolărească. Simfoniile privighitorilor, ciocârliilor şi merlelor din faptul dimineţii, câmpiile şi dumbrăvile smălţuite cu flori, pădurile cu freamătul lor de uşurare, din apăsarea linţoliului iernii, au mărit neastâmpărul elevilor din orele de explicaţie.

Revărsarea vieţii din sânul naturii, sporeşte dorinţa de jocuri, de plimbări şi de libertate. Floriile, ziua cea mult aşteptată, le satisface din belşug copiilor aceste aşteptări. Instinctul primitiv, de a te depărta un timp de societatea prefăcută şi a te apropia tot mai mult de tainele firii, deapurerea primitoare şi îmbrăţişătoare, Floriile îl trezesc odată cu bucuriile vacanţei, în sufletele candide ale tineretului şcolăresc.

Natura, îşi are şi ea hotarele transformărilor ei Dacă 1 Martie numai ne vesteşte venirea primăverii, pe când zilele babelor ne arată svârcolirile ei din ghiarele ernii, dacă sfinţii 40 de mucenici abia fac să încolţească iarba, pe când omătul mieilor continuă să lucească pe deeluri, dacă Alexe, omul lui Dumnezeu dela 17 Martie anunţă o nuanţă de căldură mai pronunţată. Floriile, cu toporaşii cu viorelele, cu ghioccii, stâlpările şi muguri catifelaţi ai sălcilor şi răchitilor, ne lămuresc şi mai clar despre sosirea primăverii.

Ce durere că Floriile de anul acesta se anunţă în unele zile cu buzuluirea vremii, ca un sfârşit de toamnă nu ca un început de primavară.

Pr. Gh. Verşescu

In noaptea de 1 spre 2 Aprilie Ştefania Danielciuc din str. Pământeilor s'a sinucis la fabrica de bere „Zimca", tăindu-şi beregata cu un briciu. Cauzele sinuciderei nu se cunosc. Transportată la spital, pe drum a încetat din viaţă.

LEGEA PRESEI

Răul pe care-l face presa este un nimic faţă de răul pe care-l împiedică.
R. de jouvenel

Este incontestabil că în viaţa de toate zilele, în viaţa politico-socială a vremurilor noastre, presa are un rol covârşitor, prin funcţia ei de observare neobosită, de demascare a tuturor abuzurilor şi a tuturor excrocilor ce foiesc în angrenajul social şi de reliefare a.... din ce în ce mai rarelor exemplare reprezentative, ale naţiei.

Privită din aceste puncte de vedere, presa trebuie considerată ca un fel de a patra putere a statului — ca servind, desinteresată, cauza tuturor celorlalte trei.

Dar mai ales dintr'un alt motiv, trebuie considerată ca atare: presa creiază opinia publică. Ea este o sugestie continuă, zi de zi, a sutelor de mii de cititori. Prin puterea ei de argumentare, prin tenacitatea ei, prin atitudinea dârză a expunerii, ea reuşeşte mult mai uşor să creieze curente noui, să dărâme idoli, ori să ridice idoli.

Şi ce altceva decât un idol al presei, a fost actualul guvern, care a depus, zilele acestea, pe biroul Camerii, un proiect pentru o nouă lege a presei?

Proiectul acesta, de fapt, nu este pentru o nouă legiferare a presei, ci este o lege împotriva ei, o lege de sugrumare absolută a libertăţilor scrisului şi a libertăţei răspândirii ideilor. După această lege, presa nu va mai putea discuta şi combate nici un act de guvernământ şi nu va mai putea înfiera, pe nici un jefuitor al banului public.

Presa, nu va mai putea critică, deci, nimic din ce se face rău şi fără cale, în ţara aceasta a tuturor abuzurilor.

Dar nu numai persoanele ce deţin temporar o atribuţie în stat, nu vor putea fi atacate, ci chiar orice simplu particular, al opoziţiei, se va bucură de acest privilegiu de.... tabu.

Aşa, de exemplu, veţi vedea cocoţaţi în fruntea societăţei pe toate lichelele, pe toţi excrocii, pe toţi rataţii şi pe toate nulităţile. Nimic nu-i va putea împiedică de a se introduce în angrenajul social, prin portiţa de dindos a nepotismului, a banului şi a codoşlâcului. Presa — oroarea lor de totdeauna, — nu-i va mai putea demască opiniei publice în toată hidoşenia lor pestiţială. Clanul lor, cu morală putredă şi infecţioasă, va deveni sacru şi inviolabil.

Şi atunci iată ce se va întâmplă:

Sau acest nou proiect de lege nu se va votă şi lucrurile vor rămâne mai departe în starea de azi, sau se va votă şi atunci una din două: ori vom aveă o presă lasă, cu şira spinării flexibilă, o presă ce va şti numai să laude, ori ceeace mai degrabă-mi vine să cred, — vom aveă o presă ereică şi martirizată.

Vom vedeă pe toate drumurile, numai gazetari condamnaţi la ani de închisoare şi la zeci de mii de lei amendă, pentru orice adevăr strigat violent împotriva tuturor fără de legiuri.

CONSTANTIN TURCU

CELIBATARI... ÎNSURAŢI

Motto: „Gherasime, Gherasime,
„Mult ai ris şi ai huzuit!...
„Unde-i rumâna Glafira,
„Să te vad' aşa smerit!"

Gazetele ne aduc o ştire nouă; proectul de lege împotriva celibatarilor de ambe sexe, cari, necăsătorindu-se, vor urma să plătească un impozit nou, egal cu o cotă fixă, stabilită prin proiect după virstă, plus ½ din impozitul global. Sunt scutiţi de aceasta în primul rînd preoţii catolici, călugării şi călugăriţele. Iată un proiect de lege care produce emoţie şi vâlvă; dar mai ales urmări mari va avea: poate se vor înmulţi banii statului, căci legea va spune: „însoară-te, mărită-te, sau plăteşte". Şi cum pentru unii celibatari a ceasta ar fi cam tot atît cu ... „punga sau viaţa"! vor plăti, că n'au încotro. Alţii poate nu vor plăti şi atunci... Atunci au două alternative: căsătoria sau mănăstirea. Şi cum a ţine azi familie e aşa de costisitor, nu va fi de mirare când poate vom vedea îndreptându-se către vechile ţ ctitorii, convoiuri cu postulanţi la călugărie, aşa cum pe vremuri mergeau rudeanele cu jupânite de boieri fără zestre, ori fii şoltici şi neastîmpăraţi, ce mergea spre pocăinţă.

Iar deacolo, din chiliile acelea vechi, vor privi cu jale poate, sau cu uşurare, la viaţa celor rămaşi „în lume".

Căci, încăodată, de înmulţirea căsătoriilor, greu poate fi vorba în vremurile grele de azi. Iar impozitul, pus asupra celibatarilor de ambe sexe, va da naştere la multe încurcături. Bărbaţii, s'ar putea însura mai uşor. Lor li se cere mai mult să aibă cu ce-şi întreţine cît de cît familia; încolo, merge vorba că bărbatul e destul să fie „oleacă mai frumos decît ... dracul...". Fetele şi femeile frumoase, ori cu avere, s'ar aranja şi ele. Dar ce se face cu cele sărace şi ...slutuţe? Cîte n'ar fi vrînd să se mărite, să fie şi ele mame blagoslovite! Pe acestea, cine le ieia? Vor lua calea mănăstirilor? Acestea or să se umple şi ele odată; şi atunci?

Atunci proectul trebuie completat. Să se introducă un amendament, cum ar fi de pildă: „Fetele sărace şi slute se vor înşestra de Ministerul Muncii şi Ocrotirilor sociale. Direcţia Sănătăţii, — din fondurile adunate prin perceperea impozitului asupra celibatarilor. — creindu-se prin prezenta lege o Direcţiune a măritişului". Sau orice alt amendament se va găsi de cuviinţă, spre a rezolva aceasta arzătoare problemă. Cheslia este să-i vadă lumea pe toţi gospodăriţi, începând cu d Iuliu Maniu şi sfîrşind cu cea mai pogană dintre celibatare. Noi recomandăm acest amendament, pentrucă, parcă ar fi o urmă şi în trecutul strămoşilor. Traci a acestui obiceiu: la măritiş, fetele frumoase se vindeau, iar din suma dată de mirii cumpărători se înzestrau fetele urite care îndată-şi găseau pe ţitori...

După aceia, odată încurcaţi, s'or descurca aşa cum or putea, de nevoi. Iar, lă aman, or striga şi ei, cei însuraţi în virtutea legii pentru prohibirea celibatului, ca şi cel din poveste: „Hişş cucoş! că te'nsoară... Statul şi pe tine!".

A. A. R.

LINIŞTEA SUFLETEASCĂ

E titlul conferinţei pe care a ţinut-o Dumineca trecută la Casele Naţionale, ca încheere a conferinţelor religioase, P. C. Arhimandrit Iuliu Scriban.

Urmaş al marilor figuri din istoria Bisericei noastre în prima jum. a sec. XIX, arhimandriţii Neofit şi Filaret Scriban, întemeetorii învăţământului seminarial şi vajnici luptători contra grecismului, (Neofit a fost directorul seminarului dela Socola pe când învăţa Creangă), conferenţiarul, este însuşi socotit astăzi, cel mai răsărit cărturar al ortodoxismului.

Stăpânind o întinsă cultură teologică şi profană, modest dar cu e dârzenie caracteristică celor căliţi la focul învăţăturei creştine şi mânuind un condei riguros, arhim. Scriban a ajuns polemistul temut şi scriitorul harnic, din toate publicaţiile bisericeşti.

O personalitate, un luptător şi un „om" într'o lume de înalte feţe unde o spunem cu durere! inactivitatea vinovată e o dogmă, şi oamenii adevăraţi „rara avis".

Ne-a vorbit cu autoritatea sa cărturărească şi creştină despre pacea duhului, liniştea sufletului. Subiect nimerit pentru oraşul recreaţii lor şi a liniştei cum e socotit desigur oraşul nostru, dar care din nefericire e mai sgomotos tocmai când ar trebui să domnească pacea de schit.

P. C. Sa, pleacă dela constatarea, că lumea de astăzi, lumea vieţii industriale şi a impresiilor schimbătoare şi tari, e stăpânită de duhul neastâmpărului. Neastâmpăr în orânduirea vieţei, neastâmpăr în suflete. Cutare pleacă să facă înconjurul lumei pe jos. E mânat de dorinţa de de a căpăta cunoştinţe noi? Nu e nici măcar goana lui Paul Morand, scriitorul acela francez, adunător de senzaţii noi şi de cadre inedite.

E o frământare fără ţel şi fără fond, o curiositate neverosimilă nicicând satisfăcută, o nebunie imitatoare. O constaţi în setea provincialului de a şti tot ce se petrece în Bucureşti, de a imita la nesfârşit, vorba, gestul, gândul vecinului, ca apoi săturat de noutate şi plictisit de monotonia schimbului şi de golul din sufletul său, să se sinucidă ca miliardara aceea americană de care pomeneşte

continuare în pag. II-a

Despre criză şi progres

de VASILE DORNEANU

urmare şi sfârşit

Un factor principal care intervine în determinarea crizei, este poziţia nenaturală din punct de vedere economic, a *aurului*. Acest metal preţios a suferit o evoluţie negativă, fiind ridicat printr'o lege implacabilă a avariţiei umane, dela rangul secundar de *mijloc*, la acela de *scop*. Scăderea preţului produselor şi imobilelor, s'ar părea că este o consecinţă a *scumpirii* aurului. Franţa şi Statele-Unite deţin cea mai mare cantitate de aur. Să fie oare pricina ieftinătăţii producţiei, numai lipsa de aur? Totuş cantitatea de aur din bănci e de cinsuine a crescut, faţă de acum trei ani, când preţurile erau duble.

S'a invocat creşterea volumului afacerilor care întrec cantitatea de aur extrasă progresiv şi care se adaugă treptat la stocurile existente. E natural deci ca aurul să se scumpească şi mărfurile să se ieftenească.

Realitatea însă, e tocmai contrarul. Afacerile s'au redus cu 5% iar aurul s'a scumpit sută la sută.

Scumpetea, nu rezultă din disproporţia dintre cantitatea de aur şi cantitatea de mărfuri, adusă la schimb. Supraproducţia a provocat deprecierea mărfurilor, iar această depreciere a provocat la rândul ei, *subconsumaţia*, prin sărăcia producătorului. Excedentele de export s'au realizat în timp, sub formă de aur, în ţările cu export, şi concentrarea aurului s'a făcut în mod automat. Când schimbul a ajuns la supraproducţie, deci la stagnare, aurul s'a oprit inevitabil şi el pe loc, în ţările de export. Ori aurul nu poate fi întrebuinţat decât tot la producţie şi punerea lui în circulaţie în condiţiunile actuale, ar însemna agravarea supraproducţiei. Prin urmare el rămâne o energie potenţială, bună de viitor. Actualmente, aurul e retras din circulaţie ca inutil. Reducerea volumului afacerilor a scos din circulaţie aurul depozitat în băncile din America şi din Franţa.

E o lipsă artificială, dar fatală de aur; urmare a crizei de supra producţie. Şi creditul a devenit dificil, din cauză că aurul nu poate fi utilizat cu folos în economia generală a lumii.

* * *

Toate acestea sunt analize locale şi lăturalnice, în timiditatea lor evitând ansamblul. Criza situaţie mondială, este un corolar ciudat al *progresului* uman.

Omul în asiduitatea sa egoistă, s'a depăşit pe sine însuşi. Invenţiile sale, menite să producă înlesnire, s'au întors armă asupra capului său. Un mistic ar compara actualul individ uman, cu îngerul căzut în infern, când a voit să depăşească pe Dumnezeu. *Maşina*, opera lui, caută să-l înlocuiască pretutindeni, suprimându-i mâna şi mintea. Mecanismul uman tinde să devină un automat, care să se guverneze prin sine însăşi, regulele lui înglobându-se în acelea ale mişcărilor universale. Această credinţă pesimistă, merită ea toată încrederea? Să ne oprim puţin şi să analizăm.

Industria, s'a născut în ziua când omul a căutat să transforme materia pentru satisfacerea nevoilor

continuare în pag. II-a

Liniștea sufletească

urmare din pag. I-a

scriitorul D. V. Barnoschi în a sâu „Ahileon Nudist-Palace". „Omul mecanic" iată urmarea neastâmpărului obștesc. Dar asta înseamnă moartea puterii de reînoire, paralizia puterii de creație omenești. Scăparea o aflăm numai în organizarea activității, în repaosul necesar. Repaosul creștin, a Duminecii, așa cum numai englezii știu s'o respecte. Deaceea spiritul englez e încă viguros după veacuri de dominație, și va mai fi încă. O literatură sănătoasă cum e cea engleză, profund creștină, va trebui să ne preocupe mai mult pe noi începătorii.

Că liniștea e chezășia creației intelectuale, se vede din faptul că aiurea, locașurile de pregătire înaltă școlară, universitățile, se găsesc în orașele mici. E cazul Germaniei, unde numai Berlinul face excepție. Școlile noastre, vor părea să facă excepție: București, cu 25000 de studenți și mai nu știu câte școli! Liniștea creatoare, liniștea întăritoare va trebui întronată ca o regulă de viață. Cum? Faptul nu e posibil decât sub egida bisericei creștine. A trebuit să ne-o spună filosoful indian Rabindranath Tagore, nedumerit în fața unei lumi neastâmpărate care căută pacea avându-l totuși pe Isus. „Urmați-l pe Isus, cercetați-i locașurile" a terminat P. C. Arhim. Scriban interesanta sa conferință, aplaudată de un numeros și intelectual public, venit să-l asculte.

Victor Andrei

Dela Cercul Petru-Rareș al studenților nemțeni

Domnule Director,

Avem onoare a vă ruga să binevoiți, a dispune publicarea următorului anunț, în coloanele apreciatului D-voastră ziar:

„Cercul „Petru-Rareș" al Studenților Români din jud. Neamț, organizează un mare festivat artistic pentru Luni 13 Aprilie a. c. [a doua zi de Paști] ora 4 p. m. în sala Caselor Naționale din Piatra-N., cum și o serată dansantă pentru Marți 14 Aprilie a. c. [a treia zi de Paști] ora 9 seara în Saloanele Prefecturii, sub patronajul D-nei și D-lui Gh. Isecescu, Prefectul județului.

Se proectează deasemeni organizarea unui festival artistic, urmat de bal, la Buhuși, pentru Marți 14 Aprilie (a doua zi de Paști) la orele 9 seara.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director, asigurarea distinsei noastre considerațiuni, odată cu mulțumirile noastre anticipate.

Președinte, *V. I. Ghineț*

Apelul cercetașilor

Asociația „Cercetașii României", este o organizație a tineretului școlar și a celui din afară de școală, pusă sub conducerea A. S. Regale Principele Nicolae. Prin aceasta se urmărește întărirea sufletească și trupească a generației tinere, a României Mari.

Programul de lucru și educație este rezumat în legea „Cercetașului" în 12 articole, și se potrivește cu legea și credința noastră, cu îndrumările școalei și cu dorințele bunilor români.

Conducătorii și sfătuitorii, care ajută pe A. S. Regală în această operă de interes național sunt: Profesori, Magistrați; Ofițeri, Preoți, etc. aleși dintre acei care înțeleg să-și sacrifice timpul și puterile în mod benevol și gratuit, pentru o înălțare a tineretului în vremurile grele de azi.

Pentru a-și ajunge scopul „Cercetășia", are nevoe și de un sprijin material din partea tuturor instituțiilor, autorităților și cetățenilor, care-i înțeleg rostul și menirea.

Organizația aceasta, este recunoscută de Ministerul Instrucțiunei și al Cultelor, este persoană morală, administrată cu grijă și control de conducători aleși și desinteresați, care formează Comandamentul Marei Legiuni ai „Cercetașilor României".

Orice ajutor este întrebuințat numai în scopul educativ și sportiv al tineretului. Munca conducătorilor e gratuită.

In speranță că și Dvs. apreciați munca noastră în acest scop, vă rugăm a ne comunica suma ce veți binevoi a ne-o acorda ca sprijin organizați i noastre, pentru care vă aducem vii mulțumiri.

Comandantul Cohortei „Ceahlău" din Piatra-N

Profesor N. Pascu

Răvaș amorifer!

Să-ți cânt iubirea din chitară
Sub vechiul romantic balcon?
Sau în luminosul salon,
Când ninge, ori plouă afară,
Să-ți cânt dintr'un fels patefon?

Să-ți cânt o romanță uitată,
Cu „patos" și tremur în glas?
(Romanță celebră'n Parnas!)
Ai fi sincer revoltată,
Și-ușa mi-ai svârle-o în nas!

Să-ți scriu un sonet sau idilă,
Cu rime ca „dor" și „amor"?
E gest elocvent și ușor.
Dar știu că prea verva-ți subtilă,
Mai face de râs tuturor.

Sau poate, mai mult ți-ar convine
Un nobil și fin madrigal.—
Șoptit într'o seară de bal?
Ai râde și-atuncia de mine
Că-s liric și sentimental!

S'așternă în culcea ți pansele,
Petale de roze și crin?
Aș face o gafă din plin.
Căci ești mai frumoasă ca ele:
O floare cu nume divin!—

. . . . . .
. . . . . .

De aceia iubirea-mi senină
Am pus-o la loc tăinuit—
Și nu sunt atât de smintit,
Să-ți dau libertate deplină,
S'o-i-ai „tam-nisam" la învârtit.

Ion Vrion

Informațiuni

Un proces de presă

Se știe că A. Semaca a intentat acțiune de calomnie prin presă d-lui C. Turcu, directorul ziarului nostru.

Parchetul, negăsind elemente de calomnie, a trimis reclamația judecătoriei mixte.

Termenul de judecată a fost la 31 Martie a. c., când d-l Turcu a fost achitat, negăsindu-i-se absolut nici o vină în felul cum a ținut să prezinte opiniei publice, pe A. Semaca.

In chestia apărării de inundații a orașului nostru

Se pare, că autoritățile locale s'au convins de nevoia apărării orașului de puhoiul Bistriței. Cetățenii sinistrați, stăruesc pe toate căile pentru a fi feriți de o nouă nenorocire.

E nevoie să se continue lucrările începute de primărie, pentru ca apele Bistriței să nu le ia pela spate, și să intre în oraș prin dreptul fabricilor.

Prefectura ar putea ajuta cu 100 - 200.000 lei, aceste lucrări.

O delegațiune a cetățenilor sinistrați în frunte cu d-nii profesori I. Vasilco, N. Pascu și d-i Al. Ionescu directorul șc. No. 1, s'au dus la locuința d-lui deputat G. Măcărescu, Duminică 29 Martie, acolo au găsit pe d-l Gh. Mareș prefectul administrativ, care a promis atât în numele d-sale cât și al d-lui Măcărescu, că va găsi modalitatea satisfacerei acestor juste cereri, din fondul drumurilor.

„Liviu Rebreanu"

Sub acest titlu — inspirată din o informație a ziarului nostru, — revista Gândirea, publică o delicioasă șarjă la adresa d-lui Rebreanu, privit din toate punctele de vedere ale multiplei sale activități: literat, director al Teatrului Noțional și al Educației Poporului, Președinte al Soc. Scriitorilor, inspector al sălilor de Cinematograf, conferențiar guvernamental, etc.

Ne vom permite a reproduce comentariul Gândirei, înaintea conferinței d-lui Rebreanu, care va avea loc în ziua de 22 Aprilie.

Serbarea sădirei pomilor

Ministerul instrucțiunei, a trimis școlilor din localitate ordinul, de a sărbători în una din zilele de primăvară, aleasă în mod potrivit în înțelegere cu organele serv. silvic și agricol, sădirea pomilor. E bine ca măcar în ultimul timp să revenim la o bună tradiție. Numai, dacă cei chemați vor găsi mijlocul cel mai bun, de a arăta tineretului însemnătatea cultivării pomilor.

Când tineretul sătesc și dela orașe se îndreaptă numai spre funcțiuni neproductive, supra încărcând budgetele, aceasta educațiune se impune.

Furturi

Odată cu apropierea sărbătorilor o nouă pacoste cade pe capul bieților cetățeni — furturile de găini. Așa săptămâna asta, până în prezent s'au înregistrat numeroase furturi de găini în oraș. In noaptea de 31—1 Aprilie numai pe str. Apele Minerale s'au furat dintr'un loc 15 găini, iar din alt loc 10. Ce e mai surprinzător, e faptul că a doua zi dimineața o păgubașă își găsește patru din cele 15 găini furate, în căruța unui cunoscut negustor de găini. Acesta adus la Poliție, a dat foarte vagi lămuriri asupra proveniențe găinilor de furat. Se pare că n'ar fi cu totul străin, de autorii furturilor.

Poliția face cercetări.

Poliția Orașului Piatra-Neamț

Biroul Circulației

Aduce la cunoștință că conform ordinului Ministerului de Interne No. 1937 legei și regulamentului pentru protecția animalelor: Este cu desăvârșire interzis: bătaea abuzivă, încărcarea și munca peste puterile animalului; mânarea repede și silită, mai ales la urcuș; întrebuințarea vitelor bolnave s'au infirme; înhămarea care rănește sau împiedică mișcarea animalului; lipsa de îngrijire de ori ce natură; *staționarea vitelor ore întregi în fața cârciumelor, în care birjarii sau chirigii se îmbată;* vitele legate de picioare și transportate cu capul atârnat, din căruțe, aglomerarea lor în autocamioane sau trenuri în care sunt transportate flămânde și neadăpate, legarea prea scurtă a picioarelor de dinainte a vitelor care pasc, fapt care face ca frânghia să le rănească, purtarea păsărilor cu capul în jos, etc.

Cei ce vor comite asemenea abateri, vor fi dați judecății și aspru pedepsiți.

Despre criză și progres

sale sau a fanteziilor sale. Scopul industriei este maximum de obiecte cu minimum de efort; prin urmare noțiunea industriei este legată intim de aceia de randament. La început, aplicațiile industriale puteau fi clasate în branșa artistică a activității umane. Când regulele care guvernau technica, s'au prestat la operații de un control real, după nenumărate etape tranzitorii, aplicațiile industriale s'au putut clasa în ramura științifică. Acum un secol, *arta* industrială era în floare, dar știința industrială a trebuit să aștepte încă. O analiză superficială ar duce la concluzia, că în cursul rivalităților dintre popoare, pentru predominarea industrială, acele care au contribuit mai mult la prosperitatea descoperirilor științifice, s'au bucurat de profitul maxim. Nu așa. Dintre două popoare, egal de favorizate de condițiunile economice, acelea care n'au avut o tradiție de producători și meseriași, s'au adeptat mai ușor evoluției.

Practicianul observației nu se acomodează. *Nemții* cu civilizația lor mai puțin veche decât cea latină sau anglo-saxonă, poporul *american de formațiune recentă* — toți au fost primii cari s'au închinat exigențelor moderne ale producției, lăsând în urma lor popoare înmărmolite în mijlocul obiceiurilor naționale. Cauze așa de frecvente în inerția raselor umane! De pildă, Franța, destinată să posede industria artelor celor mai rafinate — un popor de gândire clară și posedând darul proporțiunii formelor! Totuși, chiar această facilitate nativă a împiedicat poporul francez să vadă evoluția irezistibilă a industriei către regiunile științifice. El persevera să cultive arta industrială, pe când rivalii săi mai puțin dotați aplicau principiile celei mai recente științe.

Influența științelor și ingerința lor în toate domeniile, iată ce a adus și va aduce modificări radicale în aspectul mondial. Exactitatea, gigantescul, mașina — vor pune stăpânire pe lume. Aceste constatări duc, natural, la întrebări de soiul următor:

Cursa de perfecțiune și a agravării formelor va fi indefinită? Reglementarea vieții și a funcțiunilor fiecăruia, nu va avea repercursiuni asupra raselor? Omul va fi mai fericit când toți ceilalți vor atinge va fi supus măsurii, când existența sa va fi inserată în implicabilitatea formulei matematice?

De! Tendința către perfecțiune există, căci contrarul presupune stagnare și aceasta implică regresul (Exemple: imperiul roman și China). Dar mașinile construite pentru uzajul omului, trebuie să stea într'un raport de dimensiuni și putere, ca dânsul. Orice măsură exprimată printr'un număr prea mare sau prea mic, printr'un raport la o unitate aleasă la scara noastră umană, devine dificila de conceput. Case cu 25 de etaje și vaporul de 3 km. lungime, nu sunt mai confortabile pentru realizarea acelui *„mieux-etre"* al umanității. O umanitate deformată de secole de știință și măsură, se complace umoriștii să-ne-o reprezinte, ca în les *Lunaires* de *Wells*.

Totuși, această goană a progresului uman nu va influența asupra gravității, asupra duratei anotimpurilor și zilei și nopții, și nici asupra petelor solare... Ori tocmai constantele terestre și atmosferice acționează asupra evoluției raselor. Există reacțiuni conservatoare ale mediului. Modificarea ambianței generale, constată de oameni, cântărește foarte puțin față de influența permanentă a mediului. Această funcțiune reactivă a mediului găsește, dacă mi-i permis, corespondență în medicină, în *tagogiteza* lui *Metchnikof*.

Să luăm un exemplu. Circulația cu modernele ei mijloace de locomoțiune, a fost primită cu brațele deschise de către generația precedentă. Insă, generația noastră a reacționat contra anchilozării, prin adeptarea de metode sportive...

Oricum fericirea noastră nu-i legată de formule. Fericirea, nu-i un lucru măsurabil. Nu se pot compara matematic, două stări de fericire. Progresul, nu atinge decât suprafața lucrurilor. Fondul existenței noastre evoluiază încet, legat fatal de mediu și constante terestre. Evoluția e problemă de milenii. Oamenii de peste 3000 ani, vor semăna identic cu noi.

Vom rămâne veșnic părăsiți în hățurile evenimentelor cari se succed, — despre care păstrăm iluzia că le dirijam noi după plac, — fiindcă păstrăm intacte în sufletul nostru toate ideile antropocentrice, reflecte ale unui incontestabil și incorigibil orgoliu.

* * *

In perspectiva acestor digresiuni cari vor fi ajuns cititorul, cruzi noastră dându-ne un ce secundat, care se va cămina dela sine. Să nu ne gândim prea mult, măsurându-ne cât de puțin voința ocupăm în univers și în timp. Omenirea s'a condus în decursul veacurilor — spunea un clasic — de diverse lozinci. Adăugăm, ca să fi putut avea cele să mănânci, trebuia să te naști cu sângele de o anumită culoare a spectrului, de preferință albastru... Mai pe urmă, lozinca — așa de rațională pe alocuri — a fost să cine muncește, mănâncă. Așa e perfectă. Se pare că lozinca actuală trebuie să fie cui îi e foame, să mănânce! Acesta e adevărul unei situații paradoxale, cu munteni de foame, lângă depozite de aur și petrol. Cum, nu ne-ar păsa? Nu ne-ar păsa cum se va realiza această lozincă. Se poate, dela sine. Se poate ca cineva să moară de bătrânețe! Chiar, poate printr'un cataclism. Să nu ne speriem prea mult. Soarele, s'ar putea stinge după milioane, poate miliarde de ani, și chiar de catastrofele cosmice!

VASILE DORNEANU

Tipografia „LUMINA" Piatra-Neamț